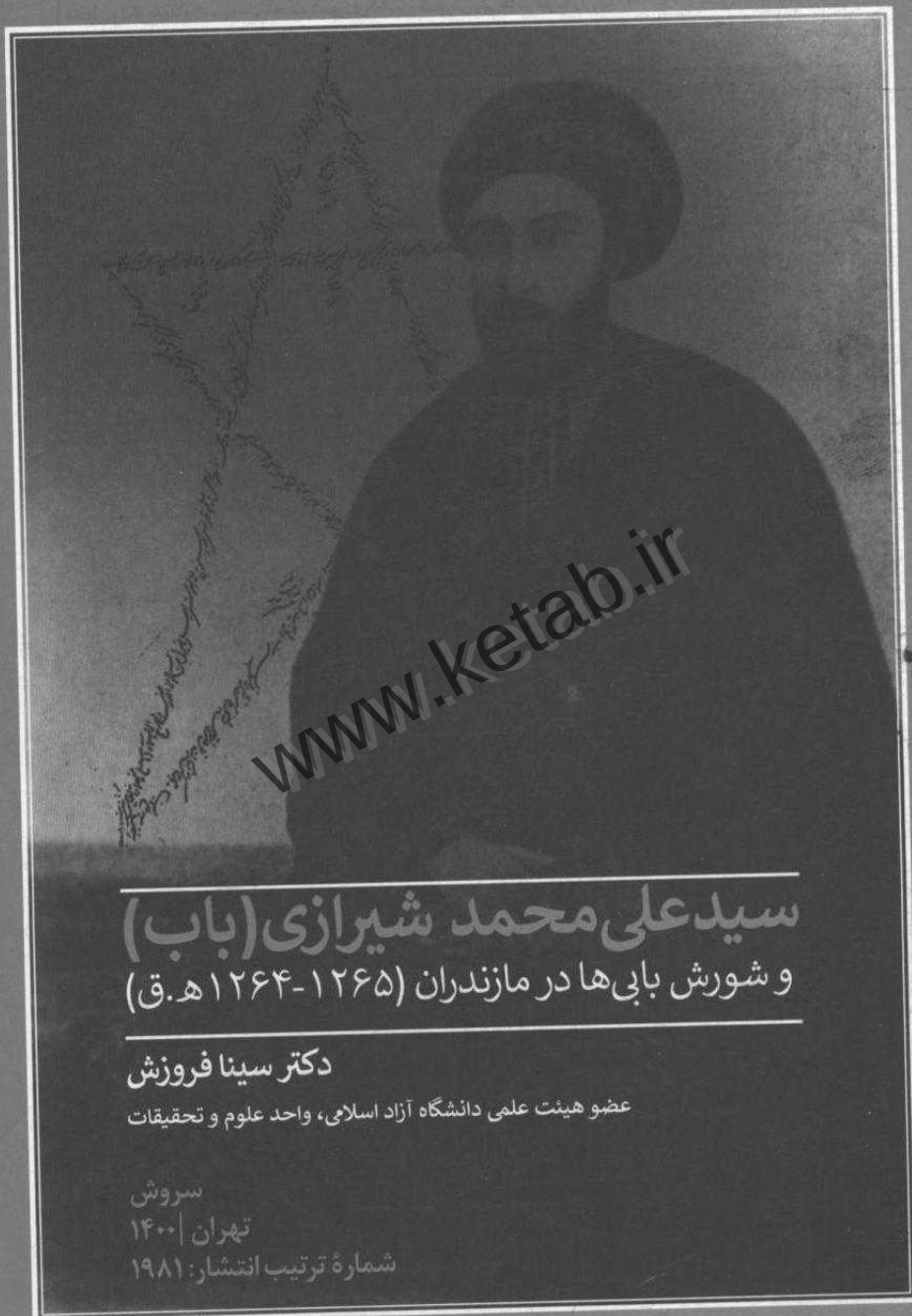

۲۲۳. ۹۷۸

سید علی محمد شیرازی (باب)
و شورش بابی‌ها در مازندران (۱۲۶۵-۱۲۶۴ ه.ق)

دکتر سینا فروزش

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات

سروش

تهران | ۱۴۰۰

شماره ترتیب انتشار: ۱۹۸۱

سرشناسه: فروزش، سینا، ۱۳۵۴ -	
عنوان و نام پدیدآور: سیدعلی محمد شیرازی (باب) و شورش بابی‌ها در مازندران (۱۲۶۵-۱۲۶۴ ه‍.ق)/سینا فروزش	
مشخصات نشر: تهران: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش، ۱۴۰۰.	
مشخصات ظاهری: ۳۹۸ ص: مصور.	
فروست: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش؛ ۱۹۸۱. شابک: ۸-۲۰۶۸-۱۲-۹۶۴-۹۷۸	
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا	
یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۸۱ - ۳۸۶.	
موضوع: باب، سیدعلی محمد بن محمد رضا، ۱۲۳۶-؟۱۲۶۶ ق. موضوع: بابی‌گری -- تاریخ	
موضوع: بابی‌گری -- دفاعیه‌ها و ردیه‌ها موضوع: اسلام -- فرقه‌ها	
موضوع: ایران -- تاریخ -- قاجاریان، ۱۱۹۳ - ۱۳۴۴ ق. -- جنبش‌ها و قیام‌ها	
موضوع: مازندران (استان) -- تاریخ -- شورش بابی‌ها، ۱۲۶۷ ق.	
شناسه افزوده: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سروش	
رده‌بندی کنگره: BP ۳۹۱	
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۹۲۰۹۲	
شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۶۳۴۳۲ اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا	

www.ketab.ir

سروش

انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

سید علی محمد شیرازی (باب) و شورش بابی‌ها در مازندران |

نویسنده: دکتر سینا فروزش (عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات) |
ویراستار: جلال جلالی | صفحه‌آرا: فاطمه اخوان | طراح جلد: سعید سلیمی |
چاپ اول: ۱۴۰۰ | قیمت: ۱,۲۵۰,۰۰۰ ریال | شابک: ۸-۲۰۶۸-۱۲-۹۶۴-۹۷۸ |
این کتاب در پانصد نسخه در چاپخانه انتشارات سروش لیتوگرافی، چاپ و صحافی شد. |
تهران، خیابان استاد شهید مطهری، تقاطع خیابان شهید دکتر مفتاح، ساختمان سروش |
مرکز پخش: ۸۸۳۱۰۶۱۰-۶۶۴۹۳۶۲۲ سامانه پیامکی: ۳۰۰۰۵۳۵۶ |
همه حقوق محفوظ است. | www.soroshpub.com |

فهرست مطالب

مقدمه	۱
معرفی منابع تحقیق	۳
بخش اول: زایش بابی‌گری	۵۷
فصل اول: زندگی‌نامه سیدعلی محمد شیرازی	۵۹
پیشینه خانوادگی و تولد	۵۹
اقامت در بوشهر	۶۱
سفر به کربلا	۶۲
بازگشت به شیراز	۶۶
سفر به مکه	۷۰
بازداشت و دستگیری در بوشهر	۷۳
اقامت در فارس و مناظره شیراز	۷۴
گریز از زندان شیراز	۷۹
اقامت در اصفهان و دومین مناظره با روحانیان	۸۱
حرکت به سمت تهران	۸۷
تغییر مسیر به سمت ماکو	۹۰
اقامت در ماکو	۹۱
ورود و اقامت در چهریق	۹۳
مناظره تبریز	۹۵

مقدمه

یکی از وقایع عصر محمدشاه و ناصرالدین شاه قاجار، ظهور و تداوم جریان بابی‌گری است. پدیده‌ای که محصول شرایط نابسامان سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران عصر قاجار بود. جریان بابی‌گری که اگرچه با داعیه اصلاح و برون‌رفت جامعه از آن همه آشفتگی‌ها ظهور کرد، اما خود، هرگاه به تبدیل به جریانی جزم و خشن شد؛ جریانی که نه تنها راهگشا نبود، بلکه مانعی در حل مسائل موجود شد و بر التهابات و بحران‌های ایران عصر قاجاریان افزود.

پرسش محوری پژوهش حاضر این است که نقش عوامل درون‌زا و برون‌زا در زایش و تداوم جریان بابی‌گری چه بوده است؟ پاسخ به پرسش یاد شده، هدف اصلی تحقیق حاضر را تشکیل می‌دهد. به عبارت دیگر، هدف اصلی تحقیق حاضر پاسخ دادن به این پرسش اساسی است که زمینه‌ها و بسترهای داخلی و خارجی شکل‌گیری و استمرار جریان موسوم به بابی‌گری چه بوده است؟

کتاب حاضر از یک مدخل یا فصل مقدماتی و ۳ بخش تشکیل شده است. در مدخل به اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایران در آستانه ظهور سید علی محمد شیرازی پرداخته شده است، زیرا شناخت جریان اخیر بدون درک صحیح روح زمانه و تحولات ایران امری کاملاً ناممکن به نظر می‌رسد. هر کدام از بخش‌های سه‌گانه، خود به چند فصل تقسیم می‌شوند.

بخش اول که مشتمل بر ۳ فصل می‌باشد، به زندگی‌نامه، آثار و تألیفات، و

اندیشه‌های تأثیرگذار بر افکار و آراء سیدعلی محمد شیرازی و آموزه‌های بیان اختصاص یافته است. در بخش دوم که مشتمل بر ۳ فصل می‌باشد، به زندگی نامه رهبران بابی وقایع بدشت و مازندران، گردهم‌آئی بدشت، به عنوان نقطه عطفی در تاریخ بابیه و مقدمه شورش بابی‌ها در مازندران، و نیز اوضاع مازندران در آستانه شورش بابی‌ها پرداخته شده است. سرانجام در بخش سوم که در ۴ فصل تنظیم و تدوین شده است، شورش بابی‌ها در مازندران به روایت منابع بابی و تاریخنگاری رسمی، ترکیب و خاستگاه اجتماعی بابی‌های شرکت‌کننده در شورش مازندران و پیامدهای این شورش مورد واکاوی قرار گرفته است.

لازم به گفتن است که در پایان هر فصل، به نتایج تحقیق نیز اشاره شده است. در انتهای کتاب نیز فهرست منابع و مآخذ، تعدادی سند و همچنین تصاویر مربوط به شخصیت‌های بابی و حکومتی تنظیم و چینش شده است.

بی‌گمان در این نوشته، کاستی‌ها و خطاهایی وجود دارد که نویسنده بر آن‌ها وقوف ندارد. با تمام تواضع درس خواهم آموخت، از همه خوانندگانی که مرا در راه فهم کاستی‌ها و خطاها یاری رسانند. در اینجا شایسته است که از راهنمایی و مشاوره استادان عزیز و عالی‌قدرم جناب آقایان دکتر سهراب یزدانی، دکتر محمدعلی اکبری، دکتر عطاءالله حسینی و دکتر علی‌اصغر مصدق، صادقانه و از صمیم قلبم، تشکر و قدردانی کرده و سلامتی و تندرستی‌شان را از درگاه پروردگار قادر متعال آرزو کنم.

در پایان بر خود وظیفه می‌دانم که از لطف و مساعدت مدیران و کارکنان انتشارات سروش که در به سرانجام رسیدن این اثر ناچیز، سهم عمده‌ای داشته‌اند، صمیمانه سپاسگزاری و قدردانی کنم.

وما توفیقی الا بالله علیه توکلت والیه انیب

سینا فروزش^۱ - تهران: خرداد ۱۴۰۰